

**ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE
WOJEWODY LUBUSKIEGO
NR NK-I.4131.234.2018.AOlc**

z dnia 3 stycznia 2020 r.

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 roku o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz.U.2018.1103 t.j. z późn. zm.) w zw. z art. 2 ustawy z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz.U.2017.1389 j.t.)

zarządza się, co następuje

§ 1. Szkole Podstawowej im. Leona Kruczkowskiego w Cigacicach nadaje się nazwę: Szkoła Podstawowa im. Melchiora Wańkowicza w Cigacicach.

§ 2. Zarządzenie zastępcze wchodzi w życie z dniem wydania.

Uzasadnienie

Obowiązująca od 21 października 2017 r. ustawa z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz.U.2017.1389 j.t.) w art. 2 nałożyła na organy jednostek samorządu terytorialnego obowiązek zmiany nazw jednostek organizacyjnych upamiętniających osoby symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie tej ustawy.

W przypadku niespełnienia ww. obowiązku wojewoda, na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 roku o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki, w terminie 3 miesięcy od dnia w którym upłynął termin do zmiany nazwy wydaje zarządzenie zastępcze. Wydanie zarządzenia zastępczego wymaga opinii Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy.

Pomimo upływu dwunastomiesięcznego terminu Rada Miejska w Sulechowie nie wykonała ustawowego obowiązku i nie dokonała zmiany nazwy Szkoły Podstawowej im. Leona Kruczkowskiego w Cigacicach. Obowiązek nadania nazwy przeszedł w takim przypadku na Wojewodę.

Wojewoda Lubuski pismem z dnia 2 stycznia 2019 r., znak NK-I.4131.234.2018, wszczął postępowanie nadzorcze oraz pismem z dnia 3 stycznia 2019 roku, znak NK-I.4131.234.2018, zwrócił się do Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o opinię odnośnie niezgodności nazwy Szkoła Podstawowa im. Leona Kruczkowskiego w Cigacicach z art. 2 ustawy z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej.

Na mocy art. 6 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 roku o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych,

jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urzędzeń użyteczności publicznej oraz pomniki w zw. z art. 2 ustawy z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urzędzeń użyteczności publicznej, oczekiwanie na opinię wstrzymuje bieg terminu na wydanie zarządzenia zastępczego. Opinia Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wpłynęła do organu nadzoru w dniu 17 grudnia 2019 r. (pismo z dnia 10 grudnia 2019 r. znak: BUW III-940-5(2)/19).

Zgodnie z przedmiotową opinią nazwa upamiętniająca Leona Kruczkowskiego, którego imieniem jest nazwana Szkoła Podstawowa w Cigacicach, jest niezgodna z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 roku o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urzędzeń użyteczności publicznej oraz pomniki.

Leon Kruczkowski (1900-1962) chemik, pisarz i publicysta, powojenny działacz komunistyczny, członek centralnych organów PZPR, członek Rady Państwa PRL, członek prezydium instytucji Front Jedności Narodu, realizującej cele polityczne partii komunistycznej. Urodził się 28 VI 1900 r. w Krakowie. Po studiach chemicznych pracował w Zagłębiu Dąbrowskim. Następnie pracował jako nauczyciel przedmiotów ścisłych. Po sukcesie powieści „Kordian i cham” poświęcił się twórczości literackiej i publicystycznej, znajdującej się pod silnym wpływem lewicowych prądów politycznych. Wojnę spędził w obozach jenieckich w Amswalde i Gross Bom. W 1945 roku powrócił do kraju. Założył miesięcznik literacki „Twórczość”. Aktywnie włączył się w działalność komunistycznej Polskiej Partii Robotniczej, a następnie Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. Swoją karierę w partii komunistycznej zwieńczył stanowiskiem zastępcy członka Komitetu Centralnego PZPR w latach 1954-1959 oraz członka KCPZPR. Od czerwca 1945 r. był wiceministrem kultury i sztuki w zdominowanym przez komunistów tzw. Tymczasowym Rządzie Jedności Narodowej oraz — później — w komunistycznym rządzie Józefa Cyrankiewicza (do 1948 r.). Z ramienia PPR został mianowany na członka Krajowej Rady Narodowej, czyli samostanowionej instytucji stanowiącej namiastkę władzy ustawodawczej, która miała być przeciwwagą dla legalnego Rządu Rzeczypospolitej Polskiej w Londynie. Po rozwiązaniu KRN w 1947 r. Leon Kruczkowski zasiadał z ramienia PPR i PZPR w Sejmie PRL przez kolejne kadencje, aż do 1962 r. W latach 1949-1956 pełnił funkcję prezesa Zarządu Głównego Związku Literatów Polskich. Gwarantował spójność działań ZLP z propagandową działalnością władz komunistycznych. Jednocześnie od 1951 do 1956 roku był przewodniczącym Komitetu Współpracy Kulturalnej z Zagranicą. Dodatkowo w latach 1952-1956 był członkiem prezydium Ogólnopolskiego Komitetu, stworzonego przez komunistów Frontu Narodowego i — w latach 1958-1962 — członkiem prezydium Ogólnopolskiego Komitetu stworzonego na to miejsce Frontu Jedności Narodu. Był także członkiem stworzonej przez komunistów i finansowanej przez ZSRR Światowej Rady Pokoju (od 1950 r.), propagandowo wspierającej na arenie międzynarodowej politykę imperialną Związku Sowieckiego, oraz członkiem prezydium Polskiego Komitetu Obrońców Pokoju. W lutym 1957 r. został członkiem Rady Państwa PRL. Zmarł 1 sierpnia 1962 r. w Warszawie.

Według art. 1 ust. 1 ustawy nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urzędzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, nadawane przez jednostki samorządu terytorialnego nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować. Za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944—1989. Nadto zgodnie z wykładnią językową „symbolizować” oznacza przedstawiać coś pod postacią symbolu; być symbolem czegoś. Z kolei „propagować” to szerzyć, upowszechniać idee, hasła, myśli (zob. Słownik Języka Polskiego, oprac. E. Sobol, Warszawa 2005, s. 761, 979). W świetle przytoczonych faktów historycznych nie ulega kwestii, iż osoba Leona Kruczkowskiego symbolizuje

represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy istniejący w Polsce w latach 1944-1989, o jakim mowa w art. 1 ustawy.

Wojewoda w pełni podziela i przyjmuje jako swoje wnioski płynące z opinii Instytutu Pamięci Narodowej. W świetle przytoczonych faktów historycznych nie ulega kwestii, iż osoba Leona Kruczkowskiego stanowi symbol komunizmu, o jakim mowa w art. 2 ustawy z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej. Powyższe znajduje odzwierciedlenie w nazwie Szkoły Podstawowej im. Leona Kruczkowskiego w Cigacicach, która wskazaną postać upamiętnia. Tym samym nazwa Szkoła Podstawowa im. Leona Kruczkowskiego w Cigacicach propaguje komunizm oraz osobę symbolizującą ten ustrój.

Wskazać należy, że podstawowym założeniem ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego było skuteczne wyeliminowanie z przestrzeni publicznej nazw propagujących symbole ustrojów totalitarnych, przy poszanowaniu miejsc pochówku, grobów i cmentarzy, a także własności prywatnej. Przedsięwzięcie zmiany nazw jest jednym z elementów polityki historycznej, jako kategorii historii służącej kształtowaniu świadomości historycznej społeczeństwa, w tym świadomości gospodarczej i terytorialnej oraz wzmocnieniu publicznego dyskursu o przeszłości w kierunku pielęgnowania więzi narodowych niezależnie od bieżącej polityki państwa. Polityka historyczna dotyczy interpretacji faktów, bytów i zdarzeń oraz jest rozpatrywana w kategoriach racji stanu społeczeństwa i narodu, jako element mający charakter długofalowy i stanowiący fundament państwa.

Nazwa Szkoła Podstawowa im. Leona Kruczkowskiego w Cigacicach, nie została przez Radę Miejską w Sulechowie zmieniona w ustawowym terminie, a obowiązek jej zmiany został potwierdzony przez Instytut Pamięci Narodowej. W przypadku niewykonania obowiązku, o którym mowa w ust. 1, wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 2 ustawy z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin jej zmiany przez organ jednostki samorządu terytorialnego.

Wojewoda Lubuski postanowił nadać Szkole Podstawowej im. Leona Kruczkowskiego w Cigacicach nazwę: Szkoła Podstawowa im. Melchiora Wańkowicza w Cigacicach.

Melchior Wańkowicz (1892-1974) jest uznawany za „ojca polskiego reportażu”. Był wybitnym pisarzem, dziennikarzem i publicystą. Książki Melchiora Wańkowicza zadziwiają pisarskim warsztatem. Stworzył niepowtarzalny typ reportażu, łączącego autentyzm zdarzeń z elementami wspomnieniowymi oraz fabułą pełną anegdot i bezpośrednich zwrotów do czytelnika. Do jego najśłynniejszych dzieł należą: "W kościołach Meksyku", "Na tropach Smętka", "Szczęśliwe lata", "Bitwa o Monte Cassino", "Ziele na kraterze". Melchior Wańkowicz był zaangażowany również w działalność niepodległościową. W czasach gimnazjalnych debiutował jako dziennikarz w założonym przez siebie konspiracyjnym piśmie „Wici”. Po odzyskaniu niepodległości działał w Towarzystwie Straży Kresowej. W 1964 r. Wańkowicz podpisał "List 34", adresowany do ówczesnych władz PRL i zawierający protest przeciwko polityce kulturalnej państwa. Władze rozpoczęły nagonkę na pisarza. Oskarżono go o to, że przekazuje za granicę materiały godzące w Polskę Ludową. Pisarz został prawomocnie skazany i zgłosił się na odbywanie bezwzględnej kary pozbawienia wolności.

Melchior Wańkowicz jest jednym z najpopularniejszych i najbardziej poczytnych pisarzy polskich. W ocenie Wojewody Lubuskiego Melchior Wańkowicz jest osobą godną upamiętnienia. Nadanie jego imienia Szkole Podstawowej w Cigacicach jest zatem uzasadnione.

Biorąc pod uwagę powyższe wydanie zarządzenia zastępczego jest konieczne i uzasadnione.

POUCZENIE

Na niniejsze zarządzenie zastępcze służy prawo wniesienia skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wielkopolskim w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia. Skargę wnosi się za pośrednictwem Wojewody Lubuskiego.

wz. Wojewody Lubuskiego
Wicewojewoda Lubuski

Wojciech Perczak